

PLAN VOOR LOKALE ACTIE VOOR HET GEBRUIK VAN ENERGIE (P.L.A.G.E.)

Concrete acties waarmee u kan besparen op uw energiefactuur !

1. CONTEXT

Of het nu is omwille van de structurele verhoging van de energieprijzen, de klimaatveranderingen of de afhankelijkheid en de toenemende schaarsheid van de energiebronnen, het is tijd voor actie. In Brussel nemen de gebouwen **72 %** van het totale energieverbruik voor hun rekening, waarbij noch een goed ontwerp, noch efficiënt energiebeheer over het algemeen hun sterkste punten zijn.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wenst deze energie-efficiëntie te verbeteren en voert, met de omzetting van de richtlijn aangaande de energieprestatie van de gebouwen, op progressieve wijze een reglementair apparaat in. Maar het zal nog jaren duren vooraleer de resultaten en de effecten van een dergelijk beleid zichtbaar worden.

Andere initiatieven, die gebaseerd zijn op de bereidwilligheid om het voorbeeld te geven, laten toe om concrete en zichtbare resultaten te boeken op kortere termijn. Voorbeelden op lokaal niveau tonen aan dat het perfect mogelijk is om zonder grote investeringen de energieprestatie van gebouwen op te krikken. Op basis van een actief beleid inzake energiebeheer zou men, voor het volledige patrimonium, kunnen komen tot een **verbruik dat, zonder comfortverlies en over een periode van 3 tot 4 jaar, met ongeveer 15 tot 20 % daalt**.

Beheerders van gebouwen geven, bij het beheer van de installaties, het ontwerpen van nieuwe gebouwen of het renoveren, zelden blijk van een « energiereflex ». Er bestaat nochtans een **aanzienlijk en RENDABEL potentieel voor energiebesparing**, des te meer omdat de structurele tendens van de energieprijzen op middellange termijn een verhoging vertoont.

2. EEN P.L.A.G.E. VOOR MINDER ENERGIEVERBRUIK

Een Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie van het patrimonium bestaat uit de geleidelijke invoering en uit de realisatie van een coherent en gecoördineerd geheel van acties en methodes die op gebouwen van eenzelfde patrimonium toegepast worden, en laat toe om :

- **de energie-efficiëntie van het patrimonium te kennen;** elk energiebeleid voor een patrimonium vergt een besturingsmechanisme dat de mogelijkheid geeft om de evolutie van het energieverbruik, de kosten ervan, de efficiëntie van de verschillende gebouwen te volgen ;
- **het interne beheer zo te organiseren dat er een efficiënt onderhoud van de installaties is ;**
- **het potentieel inzake energiebesparingen en de prioriteiten inzake interventie te bepalen,** meer bepaald door het uitvoeren van audits in gebouwen waar het nodig is ;
- **de personen die het patrimonium betrekken te sensibiliseren ;**
- **energie-efficiëntie te integreren in de investeringskeuzes** (nieuwbouw en renovatie, vervanging van installaties, ...) ;
- **transparant informatie te verstrekken** door periodiek een synthese van de resultaten te publiceren en rond deze resultaten te communiceren.

Het P.L.A.G.E. wil verder gaan dan een afwachtend energiebeheer waarbij men slechts optreedt als men een panne of irrationeel beheer vaststelt of waarbij men investeringen vooropstelt zonder dat er nagedacht werd over de technisch-economische doeltreffendheid ervan. Daarom is de aanwezigheid van een Energieverantwoordelijke van essentieel belang.

Hij/zij heeft een coördinerende taak en moet de doelstellingen van het P.L.A.G.E. tot een goed einde brengen.

Sinds 2005 is Leefmilieu Brussel betrokken bij het opzetten van P.L.A.G.E.-projecten. Zo hebben 7 gemeenten zich sinds 2006 geëngageerd, 5 ziekenhuizen sinds 2007, 8 andere gemeenten en 2 firma's voor collectieve huisvesting sinds 2008 en de netten voor verplicht onderwijs in 2009. In de nabije toekomst is het de bedoeling de P.L.A.G.E.-werkwijze uit te breiden en elke vastgoedparkbeheerder te bereiken.

Enkele resultaten van het invoeren van een P.L.A.G.E. in de Brusselse gemeenten

Sint-Jans-Molenbeek

Hierbij werd voorrang gegeven aan 9 gebouwen die verantwoordelijk waren voor 51 % van het totale gasverbruik en 62 % van het totale energieverbruik van de gemeentelijke gebouwen. Deze 9 gebouwen boekten een globale vermindering van **16 %** op het genormaliseerde brandstofverbruik tussen 2005 en 2008.

Sint-Gillis

School Pierre Paulus : **-10%** brandstofverbruik tussen 2005 en 2008, dankzij de vervanging van de HT-transformator en de scheiding van de verwarmingscircuits van de school en van de conciërgewoning.

Zwembad V. Boin : installatie van thermische zonnepanelen, condensatieketel, renovatie van de pompen en ventilatiesysteem (met warmtewisselaar) → **-39%** van het brandstofverbruik en **-24%** van het elektriciteitsverbruik tussen 2005 en 2008.

Watermaal-Bosvoorde

Ten opzichte van het referentieverbruik in 2004, ligt het verbruik **20%** lager in 2008 (gelijkaardige gemiddelde temperaturen in 2004 en 2008). Dit komt neer op een energiebesparing van **€ 140 000** op de jaarlijkse verbruiksuitgaven, of **588 ton minder CO₂**-uitstoot.

3. DE VIER FASES VAN HET P.L.A.G.E.

Voor de uitvoering van een Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie, onderscheiden we 4 fases die opgebouwd zijn rond de aanwezigheid van een Energieverantwoordelijke:

FASE 1 : Opstellen van een **inventaris van het verbruik en van het potentieel van energiebesparingen** van het woonpatrimonium :

- *energiekadaster* : opstellen van een inventaris van de gebouwen en van hun verbruik (gemiddeld verbruik over de drie jongste jaren) ;
- opstellen van het *technisch-economische verbeteringspotentieel van de energieprestatie van het patrimonium*. Dit houdt ook een specifieke denkoefening in over bepaalde investeringen, zoals de het produceren van energie op basis van hernieuwbare bronnen.

FASE 2 : Opstellen van een **duidelijk actieplan** en van een **energieboekhouding**

Met alle betrokkenen wordt een duidelijk actieplan opgesteld dat ertoe moet bijdragen dat er maximaal beroep kan worden gedaan op hun inbreng. Dit plan bevat acties die verband houden met het beheer en het onderhoud van de installaties van de gebouwen, met het mobiliseren van de personen die ze betrekken en met de investeringen. Een onmisbaar hulpmiddel dat men vanaf deze tweede fase dient in te voeren, is het permanent opvolgen van het verbruik door het opstellen van een energieboekhouding.

FASE 3 : Doorvoering van het **actieprogramma**.

Het actieprogramma heeft niet enkel tot doel de beoogde oplossingen planmatig door te voeren met kwantificeerbare resultaten op zowel korte als middellange termijn. Het zal desgevallend ook de interne organisatie aanpassen, met het oog op een doeltreffende aanpak van de energievraagstukken op het vlak van dagelijkse beheer en investeringen.

FASE 4 : Follow-up van de energieprestaties en periodieke evaluatie van de voortgang van het P.L.A.G.E.

Een follow-up van de evolutie van het energieverbruik van het patrimonium wordt georganiseerd, en men start een regelmatig informatieproces op met betrekking tot het P.L.A.G.E. waardoor het mogelijk is de staat van het verbruik en van de kosten, de prioriteiten voor tussenkomst, de gevoerde acties en de balans ervan voor te leggen.

De 4 fases volgen elkaar niet noodzakelijkerwijze op, ze kunnen ook gelijktijdig worden gevoerd. Voor de volle verwezenlijking van een P.L.A.G.E. dienen de doelstellingen meetbaar te zijn en op betekenisvolle manier binnen een termijn van **3 tot 4 jaar** in te gaan.

Enkele resultaten die met het opzetten van een P.L.A.G.E. in 5 Brusselse ziekenhuizen, met een totaal aan 482 674 m², werden behaald:

- **elektriciteit : stabilisatie** gedurende de periode van het P.L.A.G.E., dit in fel contrast met de structurele vermeerdering van 2 tot 4 % per jaar voor de sector ;
- **gas : vermindering van 13 %** gedurende de periode van het P.L.A.G.E.

In amper 3 jaar tijd (2006-2009) heeft het P.L.A.G.E. Ziekenhuis ervoor gezorgd dat in de 5 betrokken ziekenhuizen, het energieverbruik in totaal met **8,3 % per jaar** is verminderd. Dit stemt overeen met meer dan **3 500 ton minder CO₂** per jaar of met **8 400 Brusselse huisgezinnen** die hun jaarverbruik met 10 % zouden hebben terugschroefd.

De besparing op de energie-uitgaven in de 5 ziekenhuizen komt neer op meer dan **€ 1 200 000 per jaar**.

4. STEUN VAN HET GEWEST

Bij het opzetten van de 4 proef-P.L.A.G.E.'s heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest financieel bijgedragen tot het lanceren van de verschillende projecten. Zo wordt voor de P.L.A.G.E.'s voor gemeentes, ziekenhuizen en collectieve huisvesting, 50 % van de kosten (met een plafond van € 100 000) gedekt gedurende de P.L.A.G.E.-periode (aanvankelijk 3 jaar). Voor het P.L.A.G.E. Scholen zijn de kosten voor de rekrutering van een Energieverantwoordelijke over een periode van 4 jaar volledig voor rekening van het Gewest, bovenop een enveloppe van € 50 000 per Energieverantwoordelijke voor kleine investeringen.

Bovendien ontvangen de geselecteerde P.L.A.G.E.-projecten de rechtstreekse hulp van een expert die het project mee helpt te lanceren, bijvoorbeeld via :

- methodologische ondersteuning;
- hulp bij het realiseren van een energiekadaster ;
- hulp bij het opzetten van een energieboekhouding ;
- hulp bij de realisatie van energieaudits;
- uitwisselen van ervaringen met andere P.L.A.G.E.-projecten ;
- ...

De ter beschikking gestelde expertise wordt in omvang afgesteld op de noden die bij de deelnemers blijken. Bedoeling is de projecten te helpen tijdens de startfase, waarna ze doeltreffend en autonoom kunnen gaan werken.

De beheerders die aan een P.L.A.G.E. verbonden zijn, kunnen ook genieten van diensten en steunmaatregelen die het Gewest inzake energie aanbiedt, namelijk :

- de opleidingscyclus Energieverantwoordelijke ;
- de Facilitatoren (tertiaire sector, collectieve huisvesting, ecoconstructie, warmtekrachtkoppeling, enz.) ;
- de REG-hulpmiddelen (vademeccum voor het Rationeel Energiegebruik, energiechecklist, typebestekken, enz. beschikbaar op www.leefmilieubrussel.be ► Professionelen ► Energie) ;
- de energiepremies van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.